

MEÐAL TÍU FYRSTU KARLMANNANNA Í HJÚKRUN Á ÍSLANDI

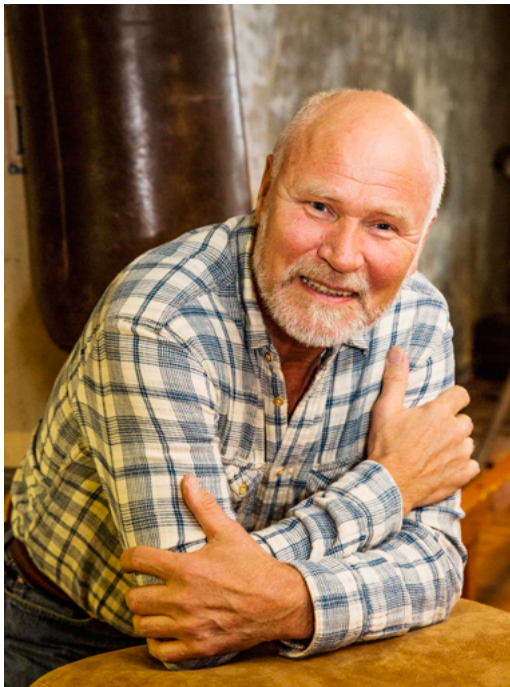
Helga Ólafs skrifar

EINGÖNGU FIMM karlmenn höfðu útskrifast úr hjúkrun hér á landi þegar þeir félagarnir, Helgi Benediktsson og Rudolf R. Adolfsson, útskrifuðust árið 1976. „Við erum meðal tíu fyrstu karlmanna í hjúkrun í hjúkrun,“ segja þeir þegar við setjumst niður á kaffihúsi í miðbænum. Margt hefur á daga þeirra drifið undanfarin 40 ár í starfi, og þeir eru hvergi hættir að hjúkra enda þykir þeim með eindæmum gaman í vinnunni.

Þrátt fyrir að þeir hafi valið sér ólíkan vettvang innan fagsins – Helgi í gjörgæsluhjúkrun og Rudolf í geðhjúkrun – þá hafa þeir haldið sambandi alla tíð og þekktust meira að segja þegar þeir hófu námið en Rudolf og elsti bróðir Helga voru vinir úr Hlíðunum. Þeir vissu þó ekki af ákvörðun hvors annars að leggja fyrir sig hjúkrun. „Ég hef í raun enga skýringu á af hverju ég fór í hjúkrun,“ segir Helgi, en hann segist hafa haft áhuga á spítölum eftir að hafa legið sjálfur á spítölum. „Það var enginn sem hvatti mig til að taka þessa ákvörðun,“ segir hann jafnframt. Rudolf tekur í sama streng: „Ég hafði enga fyrirmynd af karlmönnum í hjúkrun en ég hafði áhuga á sjúkraþjálfun.“ Alls voru fjórir karlmenn sem hófu nám í Hjúkrunarskólanum 1973, og það var sjaldgæft á þeim tíma, en tveir þeirra heltust úr lestinni á námsárunum. Meðalaldur þeirra sem hófu nám í hjúkrun á þessum tíma var 17 til 18 ár og útskrifuðust því margir um tvítugt. Helgi segist hafa verið hálfgerður krakki þegar hann hóf námið en hann var 19 ára gamall. Ári áður en þeir útskrifuðust var starfsheitinu breytt í hjúkrunarfræðing úr því að vera hjúkrunarkona og hjúkrunarmaður en þessi heiti voru jafnframt lögvernduð fyrir félagi í Hjúkrunarfélagi Íslands.

Ljón á veginum og ósýnilegar girðingar

Á þeim tíma, sem þeir hófu nám í hjúkrun, tíðkaðist það enn síður en í dag að karlmenn ynnu við umönnunarstörf. Ýmis ljón reyndust á veginum. Helgi rifjar upp þegar hann gerðist svo frakkur að fara á fæðingarheimilið í Reykjavík í vettvangsheimsókn en það var hluti námsins. Þegar nemendurnir voru mættir á vettvang brá forstöðukonunni heldur í brún þegar hún sá karlmann í hópnum og sagði að það væri ekki gott fyrir fæðandi konur að hafa karlmann á staðnum og lagði því til að hann biði í eldhúsinu. „Ég þakkaði pent fyrir og fór þess í stað á Landspítalann í Fossvogi,“ sagði hann. „Það voru ýmis

RÚDOLF R. ADOLFSSON

HELGI BENEDIKTSSON

ljón á veginum sem við urðum fyrir – svona ósýnilegar girðingar.“

Rudolf hefur svipaða sögu að segja þegar stóð til að meina honum að fara á fæðingargang á námsárunum. „Ég svaraði því til að ég væri í nákvæmlega sama námi og hinir nemendurnir og hlyti að geta hlúð að konu sem væri með stálma í brjóstum líkt og kvennemendur.“ Á það var fallist og hann fékk að prófa sig áfram eins og aðrir samnemendur hans. „Ég hef svarað því til þegar sjúklingar hafa spurt hvort það sé ekki einhver kona sem geti aðstoðað þannig: Er ég ekki nógu góður? Þá hefur viðmótið breyst nær undantekningarlaust,“ segir hann. „Það eru mjög mikið af feimnum karlmönnum sem eiga erfitt með að láta konur sinna sér,“ segir Helgi enn fremur, og það eigi bæði við um konur og karla að fara í varnarstöðu þegar manneskja af hinu kyninu sinnir þeim, bætir hann jafnframt við. „Þetta er sama tilfinningin en maður þekkir sín takmörk.“

Þeir félagar eru einhuga um að það skapi jafnvægi að hafa bæði kynin í hjúkrunarstörfum. Því sé styrkur að fjölga karlmönnum í hjúkrun og það vantar fyrirmyndir í stéttinni. Rudolf segir kvikmyndina „Meet the parents“ ekki hafa hjálpað þar sem tengdafaðir

Ben Stiller þótti ótækt að tengdasonur hans væri karlkynshjúkrunarfræðingur!

„Þarna er verið að spyrða saman um-önnun og kvenleg gildi og það leiðir til þess að fólk veltir fyrir sér kynhneigð hjúkrunarfræðinga.“

Þarna er verið að spyrða saman um-önnun og kvenleg gildi og það leiðir til þess að fólk veltir fyrir sér kynhneigð hjúkrunarfræðinga. Þá er einnig talið karlmannlegra innan hjúkrunarfræðinnar að fara til dæmis í geðhjúkrun, gjör-gæslu-, slysa- eða bráðahjúkrun og svæfingar. Helgi segir ungt fólk hérlandis ekki skera sig úr hópi jafnaldranna þegar kemur að svarfsvali. „Við erum bara svo fáir,“ segja þeir. Þeir félagar minnst

þess þó aldrei að hafa lent í neinum leiðindum eða fordómum vegna náms- og starfsvals þeirra nema fyrir utan góðlátlegt grín. Helgi segist þannig hafa verið þekktur undir nafninu „Helgi hjúkka“ meðal félaga sinna í fótboltanum á yngri árum. „Þetta var vígi karlmennskunnar,“ segir hann og hlær og Rudolf bætir við: „Maður þarf bara að vera með sjálfan sig á hreinu. Ef ekki þá getur maður stefnt í blindgötu sem erfitt er að komast út úr. Ég ákvað fyrir mörgum árum að láta verkin tala og vera metinn út frá þeim.“

Sökum þess hve fáir karlmenn hafa lagt fyrir sig hjúkrun, og þeir félagar eru með þeim fyrstu hér á landi, ætti því ekki að koma neinum á óvart að þeir séu brautryðjendur meðal karlmanna á sínu fagsviði innan hjúkrunar. Helgi er þannig fyrsti karlmaðurinn sem menntaði sig í gjörgæsluhjúkrun, en upphaflega ætlaði hann sér í heilsugæsluhjúkrun en á þeim tíma voru fáir karlmenn á því sviði. Hann hafði sótt um í heilsugæsluhjúkrun í Noregi en var hafnað. „Ég tel að mér hafi verið hafnað vegna kynferðis en engum íslenskum hjúkrunarfræðingi hafði verið hafnað til þessa.“ Helgi fór þá í gjörgæslunám sem er gerólíkt því sem hann hafði upphaflega ætlað sér. „Við höfnunina kom nýtt tækifæri. Svona var tíðarandinn og ekkert við því að gera,“ segir hann.

Styrkur að því að eiga hvor annan að

Þrátt fyrir að hafa unnið fulla vinnu í 40 ár eru þeir ekkert á þeim buxunum að hætta. En meðal forvera þeirra í hópi karlmanna í hjúkrun er Jóhann-Marínósson og hann vinnur enn við fagið en mun hætta næsta vor. Þeir segjast hafa haft mikinn styrk hver af öðrum og leitað hver til annars alla tíð þrátt fyrir að hafa valið sér ólíkan vettvang innan hjúkrunarfræðinnar. „Það hefur gefið mér mjög mikið í lífinu að vera hjúkrunarfræðingur,“ segir Helgi og bætir við: „Sama hvað ég hef unnið við í hjúkrun þá líkar mér alls staðar vegna þess að ég hef áhuga á viðfangsefninu.“ Hann á að baki fjölbreytta starfsreynslu

„Svo ég hef eignast frábærar vinkonur og er í tveimur saumaklúbbum,“ segir Helgi kankvís.

bæði innanlands og utan, framan af við gjörgæslu en frá árinu 1993 hefur hann unnið í Heimahlynningu Landspítalans við hjúkrun krabbameinssjúklinga í líknandi meðferð. Rudolf hefur aftur á móti unnið við áfallahjálpa á slysadeild í ríflega 20 ár og veitir áfallahjálpa, m.a. eftir að fólk kemur að sjálfsvígum og í kjölfar erfiðra slysa, en hann menntaði sig í geðhjúkrun í Noregi. „Mér þykir

einfaldlega svo gaman í vinnunni að ég hef ekki tekið afstöðu hvort ég hætti samkvæmt 95 ára reglunni. Ég hef mikið frelsi í minni vinnu og fyrir vikið er ég mjög húsbóndahollur, en ég hef á tilfinningunni að húsbóndahollustan sé því miður á miklu undanhaldi.“

Þeir eiga það sameiginlegt að líf þeirra og starfsævi hefur einkennst af því að vera í krefjandi og skemmtilegri vinnu þar sem þeir hafa átt kost á að sýna hvað í þeim býr. Eitt eru þeir félagar sammála um og það er mikilvægi þess að eiga líf fyrir utan vinnuna til þess að viðhalda fullri starfsorku. „Ég hef bara svo gaman af því að vinna með fólki og vinna að lausnum enda mikill lausnamaður. Svo ég hef eignast frábærar vinkonur og er í tveimur saumaklúbbum,“ segir Helgi kankvís. Rudolf segist taka undir með honum, „nema saumaklúbbinn,“ og hlær. „Maður verður að hafa gaman af þessu og einlægum áhuga á fólki og hvernig hægt er að hjálpa því og öðlast traust fólks sem er forsenda þess að geta lagt fólki lið. Við erum báðir eins og kartaflan – hvort sem hún er soðin, bökuð eða steikt – við erum gjaldgengir með öllum mat.“